

Forfest je festival přesahující hranice regionu

Dvacátý první ročník kroměřížského Forfestu, což je festival současného umění s duchovním zaměřením, začíná v neděli 20. června 2010. Festivalu se účastní interpreti z 9 evropských zemí a přehlídka už má své místo v předních světových přehledech současné nové tvorby.

Zásluhu na jeho vzniku a rozvoji mají manželé Zdenka a Václav Vaculovičovi. Při rozhovoru se vzájemně doplňovali, takže jsem nerozlišoval, komu patří ta která věta rozhovoru. Není to ani důležité, podstatné je, co chtěli říct.

Uvádíte, že Forfest je kombinace hudby a výtvarného umění, co převažuje?

Snažíme se, aby hudební a výtvarná složka byly v rovnováze, ale v minulých ročnících více převažovala složka hudební. Kroměříž nemá výstavní prostory jako Olomouc, Brno nebo Praha, proto nemáme možnost výtvarnou stránku prezentovat podobně jako tato velká města. Naopak koncertní prostory máme velmi pěkné, třeba Sněmovní sál je reprezentativní, je to doslova lákadlo pro zahraniční interprety. Ale i zdejší kostely mají skvělou akustiku, stejně jako rotunda Květné zahrady, Tam jedinečně zní alikvotní zpěv.

Počkejte, přibrzděte, alikvotní zpěv, co je to?

Je to druh zpěvu, kdy zpěvák zpívá v určitých čistých hlubokých tónech a v prostoru se ozývají ještě další tóny nad jeho jednohlas. K takovému zpěvu je vhodná právě Rotunda a ještě se tomu blíží kostel sv. Jana Křtitele v Kroměříži. Najednou tu slyšíte pět, šest, deset, dvanáct tónů - až do velkých výšek. Vidíte jednoho člověka zpívat a slyšíte vícehlas, jehož hlavní melodie se pohybuje ve vysokých polohách.

To se dá slyšet i na Forfestu?

Měli jsme to v minulých letech na několika koncertech. Takový zpěv ale vyžaduje specialistu jako je například pražský barytonista Petr Matuszek. To je na alikvotní zpěv skutečně odborník.

Forfest je o soudobé muzice, to je často náročná hudba, myslíte, že jí lidé přijímají, že tomu rozumí?

Hudbě se nemusí rozumět. Hudbu je třeba poslouchat. Vnímáme ji citem i rozumem. A speciálně u soudobé hudby je při poslechu potřeba harmonie obou těchto složek. Současná tvorba pracuje nejen s tóny, ale i s různými **mimohudebními** zvuky. A pokud využívá tónů tradičních nástrojů, jsou jejich vzájemné kombinace často nezvyklé a překvapivé. Příjemné i nepříjemné. Odpovídají podobě života. Vnímejme současnou hudbu sluchem stejně intenzívně jako třeba vnímáme při procházce zajímavou zahradou tvary a barvy kolem sebe očima.

Nerozumím.

Chci říct, že se sluchem je to podobné, jako v té zahradě se zrakem. Posloucháme něco, co je nové, co jsme ještě neslyšeli, soustředíme se na to a ono je to zajímavé. Hudba nás zaujme nečekanými kombinacemi tónů, novými zvukovými barvami, které rovněž působí na náš cit i rozum při dostatečné otevřenosti a uvolněnosti našeho vnímání. Jdeme pak z koncertu s hlubokým zážitkem a ani nedokážeme přesně určit, co jej vyvolalo.

Byl jsem na koncertech, kde zazněla i soudobá hudba, ovšem ta je dost náročná, i já s tím měl problém. Reakce z publika byly často rozpačité. Zněly tu výtky právě na nesrozumitelnost takové hudby.

Hudba není matematický příklad, který by měl posluchač rozluštit. Se stavbou hudební skladby ať se trápí její autor. Ani u skladeb tradičního repertoáru běžný návštěvník koncertů

zcela neodhalí jejich hudební formu. A nevádí mu to. U moderní hudby je to stejné. Na jejím koncertě by měl přijat posluchač roli zvědavého dítěte, které objevuje svět. Zatím slyšelo jen vyprávět krásné pohádky s dobrým koncem. Ale skutečnost je složitější, ale i bohatší a rozmanitější. Kdo z ní chce poznat víc, musí tomu věnovat čas.

Takže lidé potřebují čas, aby současnou moderní muziku přijali? Mám tomu tedy rozumět tak, že je Forfest učí poslouchat právě takovou hudbu?

Do jisté míry ano. Proto koncipujeme Forfest jako týdenní festival, kdy každý den jsou dvě akce. Člověk, který si poslechne více koncertů, v ideálním případě všechny, se během týdne pozvolna a přirozeně dostane do světa nové hudby, přestane mu být cizí. Zvykne si na ni. Během jedné skladby, jednoho koncertu se to asi nepodaří.

Když ovšem namítnu, že současná hudba často exhibuje na hranici toho, co je interpretačně možné, že se blíží spíše té matematice, že demonstruje řemeslnou zručnost interpreta a pomíjí samotnou uměleckou výpověď, že často potlačuje právě to pocitové vnímání, o kterém jste už mluvila, co mi na takovou kritiku řeknete?

Řeknu, že to záleží hlavně na kvalitě skladatele. Současná hudba je natolik různorodá, že vedle sebe mohou tvořit lidé používající zcela rozdílný styl kompoziční práce. Někdo sází na virtuozy interpreta, jiný na hloubku výrazu. To ale bylo ve všech dobách. Paganini nepsal stejnou hudbu jako Beethoven. Jdete na dva, tři koncerty a na každém slyšíte něco, co vás překvapí.

Jak to je u vás, neříkejte, že se vám hned všechno líbí.

Vy jste neodbytný. (smích) Z vlastní zkušenosti vím, že některé skladby, které dnes miluji, jsem zpočátku neměla ráda. Třeba 2. větu z Bartókova 1. houslového koncertu, která je značně drsná oproti nádherné první větě. Úlohu toho kontrastu jsem pochopila až později. Hodnota hudby se ukáže po určitém čase. Líbivé věci mnohdy ztrácejí na kráse. Ale když musím k některé skladbě hledat cestu a pak mě stále víc přitahuje, vím, že je to hudba hodnotná. A takovou hudbu se snažíme lidem na Forfestu předkládat.

Vy máte na festivalu i premiérové skladby, to je dost riskantní, vzhledem k tomu, o čem se teď bavíme.

U premiér je to vždy trochu nejisté, ale chceme od interpretů i autorů jejich CD s předcházejícími skladbami. Pak požadujeme, aby do programů zařadili hodnotově ověřená díla. Premiérám ale musíme místo dát. Uvádět je, je jedním z cílů festivalu. Když však zaznějí hodnotné premiérové skladby, je to skutečný hudební svátek

To se dostáváme k dramaturgii. Jak tady uvažujete?

Snažíme se, aby byla každý rok postavena trochu jinak. Ale v zásadě nám jde o to, aby byl festival výrazným impulsem pro novou tvorbu. V současné době máme řadu velmi dobrých skladatelů a také vynikajících mladých interpretů. Na festivalu se často setkávají a inspirují navzájem. Také sólisté ze zahraničí tu blíž poznávají českou soudobou hudbu a její autory. Stává se velmi často, že jejich skladby pak zařazují do svého kmenového repertoáru a uvádějí v zahraničí na svých koncertech. Přirozeně tak pomáhají šíření české kultury.

Festival v posledních letech expanduje také do jiných měst například do Olomouce, proč právě toto město?

Kroměříž jako letní sídlo olomouckých arcibiskupů vždy k Olomouci historicky patřila, obě města v minulosti sehrála důležitou roli, byla centrem Moravy. Chceme na tuto tradici

navázat. Nedávno vzniklé Arcidiecézní muzeum Kroměříž jako součást olomouckého Muzea umění konečně napovídá, že se v tomto směru bude v nejbližší budoucnosti hodně dít...

Kdybyste měli v krátkosti obhájit existenci Forfestu, co byste řekli?

Jestliže lidé jakéhokoli národa zapomenou podporovat současné umění, jakoby vymazali svou účast na dějinách. Umění posiluje vědomí národní identity. Na to musíme myslet v dnešní sjednocující se Evropě. Musíme si umět vážit uměleckých hodnot, které u nás v současnosti vznikají a dát jim prostor k rozvoji třeba takovým festivalem jako je Forfest. Snadno by se mohlo stát, že je svou lhostejností a nevšímavostí trvale ztratíme.

Antonín Kuzník

ČLOVĚK 2010 / HUMAN 2010

Bratislava – Olomouc – Kroměříž

Projekt ČLOVĚK 2010 / HUMAN 2010 tvoří hlavní programovou osu výtvarné části XXI. ročníku mezinárodního festivalu FORFEST CZECH REPUBLIC. Jedná se o aktivity jak zahraniční, tak tuzemské. V Bratislavě bude výstava Dopisy do nebe II. a autorská prezentace Factory Studio. V Kroměříži si zájemci mohou prohlédnout práce slovenské autorky Ivicy Krošlákové, která bude vystavovat v Galerii Artuš. Vše probíhá v rámci hudebního festivalu Forfest, který **se uskuteční ve dnech** 18.6 – 24.6.2010. Projekt byl podpořen Ministerstvem kultury České republiky a jeho hlavními mediálními partnery jsou Slovenský rozhlas **a náš nejvýznamnější magazín současného umění** Ateliér. Téma člověka na počátku 21. století se v programu letošního ročníku festivalu Forfest neobjevuje náhodou. Otázky po smyslu lidského přebývání na světě zůstávají aktuální, jsou dokonce možná ještě naléhavější a proto tvoří i dnes důležitou součást inspiračních zdrojů umělecké tvorby.

Popisy fotek:

FloraledaSacchi4.JPG

Vynikající italská harfenistka Floraleda Sacchi koncertovala přes své mládí již ve většině nejdůležitějších centrech Evropy i zámoří.

Rebecca Rust USA Friedrich Edelman.jpg

Německo-americká dvojice Rebecca Rust a Friedrich Edelman přijede premiérovat skladby izraelského skladatele Max Sterna.

Zdenka Vaculovičová-CZ.jpg

Zdenka Vaculovičová vystoupí v rámci multimedialního projektu Human 2010 v Bratislavě

DAMA DAMA-CZ.jpg

Středoevropský soubor bicích nástrojů DAMA DAMA je bezesporu ojedinělým fenoménem, který na současné české i evropské hudební scéně nemá obdoby.

Yoram Hurwitz-Holland.jpg

Výrazná postava dnešní holandské hudby klavírista Yoram Ish-Hurwitz exceloval na zahájení festivalu v roce 2007

Elena Letňanová-Slovak Republic.jpg

Špičková slovenská klavíristka Elena Letňanová je tiež uznávaná za své teoretické práce, kterými se zasadila o širší prosazování soudobé světové tvorby.